

PRINSIPPER FOR

Risikostyring

Folkestrygdfondet har vedtatt 25.09.2025

1 BAKGRUNN OG FORMÅL

Folkestrygdfondet skal til enhver tid være i stand til å identifisere, vurdere, håndtere, måle, overvåke, rapportere og kontrollere relevante risikoer. Styring av risiko skal integreres i Folkestrygdfondets forretningsprosesser, i strategiplanleggingen og i prosedyrene for endringshåndtering. Risikostyringen skal bygge opp under en sunn risikokultur og god forretningsskikk. Disse prinsippene er fastsatt i medhold av mandat for forvaltningen av SPN kap. 4 og mandat for forvaltningen av SFT kap. 3.

2 ROLLER OG ANSVAR

Styret har det overordnede ansvaret for at Folkestrygdfondet har etablert et effektivt og hensiktsmessig system for risikostyring og internkontroll, og skal påse at Folkestrygdfondet har god internkontroll og hensiktsmessige systemer for risikostyring knyttet til omfanget og arten av Folkestrygdfondets virksomhet. Styret setter rammer for risiko som skal danne utgangspunkt for risikoeksponering i utøvelsen av forvaltningen.

Styret skal oppnevne en uavhengig internrevisor. Styret godkjenner internrevisjonens ressurser og planer på årlig basis. Internrevisjonen skal levere tjenester i henhold til internasjonale standarder og kravene nedfelt i forskrift for risikostyring og internkontroll. Internrevisor rapporterer til styret om risikostyringen og den interne kontrollen.

Adm. direktør har ansvaret for at risikostyring og internkontroll blir gjennomført, dokumentert, overvåket og fulgt opp på en forsvarlig måte og skal fastsette interne retningslinjer for hvordan prinsippene i dette dokumentet skal gjennomføres i praksis, herunder etablere hensiktsmessige kontrollaktiviteter.

Alle ledere har ansvar for risikostyring innen sitt ansvars- og myndighetsområde. Risikovurderinger skal være en integrert del av de daglige forretningsprosessene. Alle nye investeringsaktiviteter og vesentlige endringer i strategisk eller operasjonelle forhold skal være gjenstand for en vurdering for å identifisere mulige risikoer.

Det skal etableres internkontroll og arbeidsdeling basert på skriftlig delegering av ansvar, roller og fullmakter med en struktur som er tilpasset den ansattes oppgaver og kompetanse. Organiseringen av avdelinger og arbeidsinnholdet til den enkelte skal være klart definert, og det skal fremgå hvem som har ansvar for styring, måling og kontroll av risiko.

Det skal etableres et klart organisatorisk skille mellom utførende og kontrollerende funksjoner. Risikostyringen skal organiseres rundt følgende tre «forsvarslinjer»:

- Første forsvarslinje eier og håndterer virksomhetens risikoer knyttet til driften og skal påse at tilfredsstillende internkontroll gjennomføres av medarbeidere i linjen.

- Andre forsvarslinje bidrar til utvikling og forvaltning av rammeverk for risikostyring, styrings- og beslutningsprinsipper samt bidrar til videreutvikling av førstelinjens egne aktiviteter. Andre forsvarslinje følger opp kontrollaktiviteter og risiko og rapporterer til styret og ledelsen.
- Tredje forsvarslinje internrevisors uavhengige vurdering av risikostyringen i Folketrygdfondet.

3 HOVEDPRINSIPPER FOR RISIKOSTYRING

3.1 Standarder og metoder

Folketrygdfondets prinsipper for verdivurdering, avkastningsmåling og styring, måling og kontroll av risiko skal minst oppfylle internasjonalt anerkjente standarder og metoder. Administrasjonen skal benytte standarder og metoder som:

- er allment benyttet av aktører i finansmarkedet
- er utarbeidet av anerkjente organisasjoner
- er anvendelige over tid
- sikrer en systematisk og helhetlig tilnærming til styring av risiko og kontroll
- inkluderer helhetlig risikostyring, herunder operasjonell- og IKT- risiko.

Folketrygdfondet skal ha et effektivt rammeverk for å gjennomføre og dokumentere risikostyring og internkontroll på en enhetlig måte i hele organisasjonen. Folketrygdfondet skal ha tydelige metoder og prosesser for å identifisere og vurdere risiko. Risikovurderinger skal hensyntas i alle vesentlige beslutninger. Vesentlige retningslinjer, rutiner og kontrolltiltak skal foreligge skriftlig og vesentlige risikovurderinger skal dokumenteres.

Så langt det passer, skal forskrift om risikostyring og internkontroll fastsatt, 22. september 2008 legges til grunn i arbeidet med risikostyring og internkontroll. Folketrygdfondets risikostyringssystemer skal tilpasses virksomhetens art, omfang og kompleksitet, herunder:

- tilpasses Folketrygdfondets særskilte oppgaver og målsettinger, herunder at fondene under forvaltning er eid av Staten.
- sikre en hensiktsmessig balanse mellom avkastning og risiko
- integreres systematisk og strukturert i hele organisasjonen
- integreres i prosesser og interne beslutninger
- være i overensstemmelse med regulatoriske krav, så vel som retningslinjer fastsatt av eier.

Spesifikke rammer og krav til arbeidet med de enkelte risikokategoriene er gitt i investeringsmandatene styret gir til adm. direktør for de enkelte fond og porteføljer til forvaltning, eller i adm. direktørs stillingsinstruks. Styret fastsetter risikoappetitt og -risikotoleranse for de ulike risikokategoriene.

Adm. direktør skal sørge for at det foreligger rutiner for rapportering av risiko og eksponering innenfor hvert risikoområde, og målemetodene skal utfylle hverandre.

3.2 Risikokategorier

Følgende kategorier for risiko knyttet til Folketrygdfondets virksomhet er relevante:

3.2.1 Helhetlig risiko

Helhetlig risiko omfatter all risiko som påvirker Folketrygdfondets organisasjon og forretningsvirksomhet.

Risikoer under helhetlig risiko omfatter foruten de risikokategorier som er nevnt nedenfor; strategisk risiko, ledelsesmessig risiko, forretningsmessig risiko og risiko knyttet til kompetanse og mennesker (HR). Folketrygdfondet skal etablere et rammeverk for styring av helhetlig risiko. Risikoen skal være lav til middels.

3.2.2 Finansiell risiko

All finansielle risiko skal måles og styres ved at det settes ulike risikogrenser for ulike delporteføljer.

1. Markedsrisiko er risiko for endringer i markedsverdi som et resultat av bevegelser i observerte priser i finansmarkedene. Dette inkluderer også endringer i det kredittpåslaget som benyttes ved prising av lån.

Det skal etableres metoder for risikomåling som komplementerer og supplerer hverandre slik at all relevant markedsrisiko måles. Hovedelementer ved markedsrisiko er *indeksavviksrisiko (konsentrasjonsrisiko)*, *volatilitet/korrelasjonsrisiko*, *faktorrisiko (herunder renterisiko)*, *valutarisiko* og *likviditetsrisiko*. Så langt det passer, skal samme metoder og prinsipper benyttes på tvers av porteføljer og aktivaklasser. Innenfor de ulike elementene av markedsrisiko skal målemetodene vise risiko på et tilstrekkelig detaljnivå og måles på periodisk basis.

For måling av ex-ante volatilitet skal det benyttes metoder, parametre, historiske data, prediksjonshorisonter. For nedsiderisiko skal det benyttes konfidensnivåer som harmonerer med investeringsstrategier og langsiktigheten til de aktuelle mandater. Omfanget av finansielle instrumenter og verdipapirer som ikke behandles på en tilstrekkelig god måte av risikomålingssystemene, skal være begrenset og dokumenteres. Risikoanslagene skal sammenlignes med realisert avkastning og/eller tap ("back testing").

Det skal utføre stresstesting av aksje- og renteporteføljene samlet og hver for seg i forhold til markedsrisiko. Slike testing skal utføres både på faktiske historiske scenarioer og for konstruerte scenarioer. Konstruerte scenarioer skal særskilt utformes for å håndtere ekstremhendelsesrisiko.

2. Kredittrisiko er risiko for at utsteder av et finansielt instrument misligholder betaling av renter og/eller avdrag, erklæres konkurs eller settes under offentlig administrasjon.

Det skal etablere metoder for målinger av kredittrisiko som komplementerer og supplerer hverandre slik at relevant kredittrisiko måles. To hovedelementer ved kredittrisiko er identifisert som sentrale; kredittrisiko knyttet til eksponeringen mot en enkelt utsteder og kredittrisiko knyttet til porteføljens samlede eksponering.

Så langt det passer, skal samme metoder og prinsipper benyttes på tvers av porteføljer. Innenfor de ulike elementene av kredittisiko skal målemetodene vise risiko på et tilstrekkelig detaljnivå og måles på periodisk basis. Adm. direktør definerer hyppigheten av periodisk basis for de ulike målemetoder.

For alle obligasjonsinvesteringer skal det foreligge en kredittvurdering. Det skal utføres en intern kredittvurdering når ekstern kredittvurdering ikke foreligger. Alle interne kredittvurderinger skal dokumenteres. Utstederkategorier og enkeltutstedere som ikke kan modelleres i en intern kredittmodell, skal gis en begrunnet rating basert på egenskaper med utstederkategorien og/eller enkeltutstedere som også hensyntar offentlige reguleringer, eiers evne og vilje til å styrke utsteder, garantier eller panteforhold. Omfanget av finansielle instrumenter og verdipapirer som ellers ikke blir behandlet på en tilstrekkelig god måte av kredittisikomålingssystemene, skal være begrenset og dokumenteres. Det skal utføre stresstesting av kreditlelementet i renteporteføljer med utgangpunkt i scenarioer som er knyttet til kredithendelser.

3. Motpartsrisiko er risiko for finansielt tap som følge av at en motpart ikke honorerer eller misligholder sine forpliktelser overfor Folketrygdfondet. Motparter omfatter alle finansinstitusjoner og selskaper som er godkjent av Folketrygdfondet for handel i finansielle instrumenter, herunder depotbanker og banker hvor det er plassert innskudd.

Adm. direktør skal fastsette rutiner og systemer for godkjenning av motparter. Videre skal adm. direktør fastsette minstekrav til kredittvurdering og standard for sikkerhetsstillelse, håndtering av sikkerhetsstillelse og ordninger for motregning (netting).

Adm. direktør skal fastsette rammer for motpartseksponering i tråd med internasjonalt anerkjente standarder. Motpartseksponering skal måles både som brutto og netto eksponering mot den enkelte motpart. Det skal fokuseres på netto fremtidig potensiell eksponering. Målingen skal samle og dekomponere motpartsrisiko på et tilstrekkelig detaljnivå og måles på periodisk basis. Adm. direktør definerer hyppigheten av periodisk basis for de ulike målemetoder.

Adm. direktør skal utføre stresstesting av kreditlelementet ved motpartseksponering med utgangpunkt i scenarioer som er knyttet til kredithendelser ved enkeltmotparter og ved serier av hendelser knyttet til en eller flere motparter.

4. Klimarisiko er risiko for endringer i markedsverdi av fondene som et resultat av klimaendringer og samfunnsmessige responser til klimaendringene. Klimarisiko omfatter dimensjonene fysisk klimarisiko og overgangsrisiko.

Det skal etableres metoder for måling av klimarisiko som komplementerer og supplerer hverandre. Så langt mulig bør det benyttes samme metoder og prinsipper på tvers av aktivaklasser og metodene bør være i tråd med internasjonalt anerkjente standarder.

For hver dimensjon av klimarisiko bør målingen kunne dekomponeres i tilstrekkelig detalj og måles periodisk.

Porteføljene forvaltet av Folketrygdfondet skal stresstestes i forhold til klimarisiko. Relevante klimascenarioer skal inkludere både moderate og ekstreme scenarioer, inkludert et scenario som er forenlig med en global temperaturøkning på 1,5 grader relativt til før-industrielle nivåer.

3.2.3 Operasjonell risiko

Operasjonell risiko er risiko for økonomisk tap eller tap av omdømme som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil, forhold hos leverandører eller andre eksterne hendelser, herunder juridisks risiko.

Adm. direktør skal utvikle, implementere og vedlikeholde et rammeverk for operasjonell risikostyring som er integrert i virksomhetens samlede risikostyringsprosesser. Risikoen skal være lav til middels.

Før det igangsettes handel i nye finansielle instrumenter skal instrumentet godkjennes av styret.

Adm. direktør skal utarbeide beredskapsplaner for å håndtere relevante sikkerhetstrusler for Folketrygdfondet.

3.2.4 IKT-risiko

IKT-risiko inkluderer cybersikkerhetstrusler, som hacking og datainnbrudd, systemfeil som kan føre til tap av data eller avbrudd i tjenesten, regulatoriske brudd på grunn av manglende etterlevelse av lover og forskrifter, og teknologisk gjeld som følge av utdaterte systemer og programvare.

Folketrygdfondet skal ha etablert et metodeverk for styring av IKT-risiko. Risikoen skal være lav til middels.

4 MÅLING OG STYRING AV RISIKO

Risiko som ikke fanges opp av vedtatte målemetoder for markeds-, kreditt-, motparts- og operasjonell risiko skal vurderes ved bruk av risikoanalyser med følgende komponenter:

- Identifisering av risiko
- Vurdering av mulige konsekvenser
- Vurdering av sannsynlighet for at risikofaktoren vil kunne få denne/disse konsekvensene

Adm. direktør skal etablere prosesser for å håndtere risiko og det skal foreligge en beskrivelse for en strukturert gjennomgang av Folketrygdfondets samlede risikoeksponering. Prosessen skal beskrive verktøy for å identifisere, overvåke og kontrollere/håndtere risikoer. Adm. direktør skal etablere eskaleringsrutiner for rapportering av risikoer som er utenfor rammene og toleransegrensene fastsatt av styret.

5 UTKONTRAKTERING

Folketrygdfondet skal konsentrere sin virksomhet på de aktiviteter som gir størst verdiskaping og utkontraktere aktiviteter der tjenesten kan utføres bedre av en ekstern leverandør.

Utkontraktering er kjøp av tjenester eller funksjoner fra en ekstern leverandør som på en selvstendig og vedvarende basis utfører prosesser på vegne av Folketrygdfondet.

Beslutning om utkontraktering kan kun finne sted dersom det anses forsvarlig. Følgende retningslinjer gjelder for utkontraktering:

- Beslutning om utkontraktering av kjernesystemer og/eller -tjenester skal besluttet av styret. Styret skal også godkjenne den leverandøren som velges.
- Utkontraktering av IKT-systemer og tjenester som er kritiske eller viktige for Folketrygdfondet skal besluttet av styret. Styret skal orienteres om hvilken leverandør som er valgt.
- Administrasjonen kan vurdere og beslutte om det skal inngås avtaler om utkontraktering for IKT-systemer og tjenester som ikke er kritiske eller viktige for Folketrygdfondet.
- Styret skal orienteres om hvilke nye systemer og tjenester som er utkontraktert kvartalsvis. Styret skal motta en oversikt årlig over alle utkontrakteringsavtaler i Folketrygdfondet.

Folketrygdfondet kan bare benytte eksterne forvaltere og andre eksterne tjenesteytere i forvaltningen i samsvar med bestemmelsene i de til enhver tid tildelte mandater.

Adm. direktør skal sørge for at Folketrygdfondet har kompetanse, ressurser og egnede rutiner for å kunne gjennomføre løpende risikostyring og kontroll med utkontrakterte oppdrag. Krav til risikostyring og internkontroll som ellers gjelder, skal også ivaretas i den utkontrakterte tjenesten

6 ANDRE FORHOLD

Adm. direktør skal sørge for at følgende forhold adresseres særskilt og at risikogrenser etableres gjennom forvaltningsmandater:

6.1 Belåning

Adm. direktør skal fastsette retningslinjer for måling og styring av belåning i porteføljen. Det skal måles både brutto og netto belåning. Brutto belåning er definert som eksponering mot aktiva utover netto markedsverdi av fondsmidlene. Netto belåning er definert som nettoverdi av kontantinstrumenter (både positive og negative kontantposisjoner) og reinvestering av kontantsikkerhet. Med kontantinstrumenter forstås følgende instrumenter med løpetid ikke lengre enn 1 måned: kontanter, statskasseveksler, innskudd, lån, fordringer, kortsiktig gjeld samt gjenkjøps- og gjensalgavtaler. For derivater skal disse konverteres til underliggende verdipapirer og kontantstørrelser, hvor kontantstørrelser medtas som kontantinstrumenter.

Belåning er ikke tillatt utover det som er en naturlig del av normal forvaltning, herunder for å minimere transaksjonskostnader.

6.2 Bruk av derivater

Derivater skal integreres i måling av markeds- og kredittrisiko og styring av slik eksponering hvor dette er aktuelt. Adm. direktør skal etablere særskilt oversikt over bruken av derivater i forvaltningen, hvor bruken av ikke-lineære instrumenter fremkommer.

6.3 Verdipapirutlån

Adm. direktør skal fastsette retningslinjer for innlån og utlån av verdipapirer og salg av verdipapirer Folketrygdfondet ikke eier (short-salg). Retningslinjene skal angi kriterier for sikkerhet. Verdipapirutlån skal reguleres gjennom avtaler som sikrer en tilfredsstillende behandling av sikkerhet og netting. Adm. direktør skal utarbeide oversikter over både utlånte verdipapirer og stilt sikkerhet på periodisk basis. Adm. direktør definerer hyppigheten av periodisk basis for de ulike målemetoder.

6.4 Kontantsikkerhet

Adm. direktør skal utarbeide retningslinjer for reinvestering av mottatt kontantsikkerhet.

6.5 Brutto eksponeringsrammer

Adm. direktør skal fastsette brutto eksponeringsrammer for:

- Durasjonsavvik mot referanseindeksen
- Samlet nominell eksponering for rentederivater
- Eksponering mot en enkelt motpart

7 EVALUERING OG RAPPORTERING

Adm. direktør skal, minst en gang årlig, utarbeide skriftlige evalueringer av Folketrygdfondets styring av risikohovedkategoriene, prising og avkastningsmåling og internkontrollsystemet. Evalueringene skal være gjenstand for drøftelser mellom styret og administrasjonen. I evalueringene skal det framgå hvilke standarder som er benyttet i evalueringen og gis en vurdering av om Folketrygdfondet oppfyller internasjonalt anerkjente standarder og metoder for risikostyring og internkontroll.

Styret i Folketrygdfondet skal jevnlig motta rapporter som gjelder risikostyring og internkontroll i Folketrygdfondet. Kravene til slik rapportering er nedfelt i det enkelte investeringsmandat og i adm. direktørs stillingsinstruks.

